

SANAT ÖLDÜ, YAŞASIN SANAT

Andy Deck, teknolojiyi yoğun olarak kullandığı, izleyicilerin birer katılımcı olduğu sanat çalışmalarında çevre kirliliği ve küresel ısınma gibi konulara dikkat çekmeye çalışıyor. Bir yandan da kitle iletişim araçlarını sorguluyor.

Pek çok şeyin sonundan söz ediliyor günümüzde. Tarihin sonu, ideolojilerin sonu... 'Öldü' diyorlar. 'Sanat; öldü.' 'Gazete; öldü.' 'Televizyon; öldü.' 'Peki yaşayan ne var?' dersiniz, cevap 'İnternet'. Belki de öldüğü ya da kan kaybettiği iddia edilen tüm kitle iletişim araçları reenkarnasyon sonucu İnternet'te yeniden can buluyor.

Altamira mağarasındaki resimler, Graham Bell'in ilk 'alo'su, Gutenberg'in kâfir icadı, Orson Welles'in marifetleri, ansiklopediler, renkli televizyon, 'hepsi ve daha fazlası', 'hemen şimdi', 0'lar ve 1'ler halinde internette. İnternet üzerinde sanat yapanların, sanatını internete taşıyanların sayısı her geçen gün artıyor. Hatta artık 'internet sanatçısı' diye bir kavram bile var. Andrew Deck, ya da öğrencilerinin deyimiyle 'Endi Hoca' onlardan biri. ABD'li sanatçı, özellikle çevre ve savaş konulu, katılımcı çağdaş sanat çalışmaları ile ilgileniyor. Eserlerinde teknolojiden yoğun olarak faydalanıyor. Dünyanın pek çok yerinde çalışmış, sergilere katılmış ve ödüller almış. Bir yandan da üniversitelerde görev yapmış. Şimdi yolu Türkiye'ye düşmüş; İzmir Ekonomi Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi'nde çalışıyor.

ÇOCUK AKLIYLA SANAT

Sanat merakı oldukça erken yaşlarda başlamış. 5 yaşındayken ressam olmaya karar verdiğini hatırlıyor. Vietnam Savaşı ve Petrol Krizi'yle aynı dönemlerde bir yerleri boyamanın ötesinde "aynı zamanda sanat yaparak insanlara yardım edebileceğimi düşünüyordum. Bu Amerikan sanatında çoktan tükenmiş, demode olmuş bir fikirdi." diyor. Adorno'nun estetik teorisinden etkilenenler, sanatla sosyal konuları birleştirenleri yargısız infazla kurban etmişlerdi. Oysa Andy Deck, Charles Dickens ve George Eliot gibi sanatçılardan esinlenip, hâkim görüşe rağmen, çevresinde gördüğü olaylara dair yeni duyarlılıklar

yaratılabileceğini düşünmüş. 'Üniversite eğitimine edebiyatla başlamış olmam beni Amerikan sanatındaki egemen anlayıştan korudu. Çünkü edebiyat hâlâ sosyal meselelerle uğraşılıyor.' diyen Andy Deck son yıllarda ilerleme, çevre ve savaş gibi konularla ilgileniyor. "Kimileri bu konuları birbiriyle ilgisiz buluyor ama Negri ve Hardt'ın 'Çokluk' kitabında belirttikleri gibi, sürekli savaş hâlinde olan bir ülkede demokrasi projelerinden veya çevreyi korumaktan bahsedemezsiniz." Bir yandan içerik olarak çevre ve savaş gibi konularda çalışıyor ama biçimsel olarak da iletişim araçlarının ve medyanın anlayışımızı nasıl etkilediğini sorguluyor. Her gün kullan-

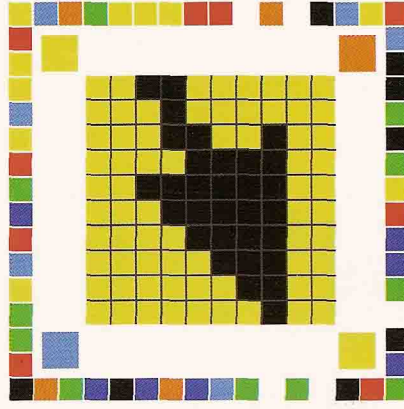
dığımız teknolojik ürünleri ve kitle iletişim araçlarını sanata çeviriyor. Mesela "Uninstallation" adlı çalışmasında, ABD'nin Irak işgalini virüslü bir bilgisayar dosyasına benzetiyor. İşletim sistemini kaldıran bir yazılım görüntüsü hazırlamış. Ya da internetin tüm olanaklarını kullanarak dünyanın her yerindeki insanları çevresel sorunlara, küresel ısınmaya ve iklim değişikliğine karşı bilinçlenmeye çağırıyor. Çevre politikalarına ilgi uyandırmak için çeşitli web siteleri yapmış.

KATILIMCI ETKİLEŞİMLİ SANAT

Böylesi yenilikçi bir sanatçı olarak kimlerden etkilendiğini sorduğumuzda, "her şeyden ve herkesten çok internetin kendisinden" etkilendiğini söylüyor. "Çünkü internet, iletişimin doğasını yeniden üretiyor ve internetteki dağıtım ve paylaşım şekilleri sanat üzerine tekrar düşünmemi sağladı." diyor. Yaptığı çalışmalarını sanat eseri değil, "katılımcı sanat projesi" olarak adlandırıyor. Çalışmalarını bir nevi "teşrik-i mesai" ile ortaya çıkartıyor. Tanımadığı insanlardan web sitesine gelen mesajlar ve çizimler sayesinde oluşuyor ürünler. Hatta aynı zamanda birer bilgisayar yazılımı olan çalışmalarını izleyicinin iradesi ile yeni şekiller alıyor. "Kapalı duvarlar arasında, kapıda bilet almanız gereken bir müze yerine, bu ortak çalışmalarımızla web sitesini bir galeriye çeviriyoruz." diyor Londra'da bir sergide "izleyicilerin de aktif olduğu, katkıda buldukları" ve Java üzerinden çalışan Glyphiti ve Imprimatur isimli iki çalışmasını sergilemiş. Yine Londra Tate Müzesi'nde ve Whitney Müzesi'nde bu sıralar sergilenen "Screening Circle" isimli çalışması da yine katılımcı ve izleyici odaklı. Sergiyi veya web sitesini gezenler yazılım sayesinde kendi resimlerini kendi renklerini yaratabiliyorlar.

EKOLOJİK VE TEKNOLOJİK SANAT

Son yıllarda en çok değindiği konu kuşkusuz çevre. Bu sıralar yürüttüğü projeler çevre sorunlarıyla ilgili.

"Çevre sorunları acil ve ertelenebilir durumda, soluduğumuz hava kirlenirken, deniz seviyesi yükseliyor, şehirler tükeniyor ve tüketiyor" Bunun dışında Deck'in ilgisini çeken bir şey daha var. Bilim insanlarının küresel ısınmanın önemli bir sorun olduğu konusunda hem fikir olmalarına rağmen, "Pek çok insan bu durumdan haberdar değil. Çünkü medya, insanların ve diğer canlıların hayatlarına son verecek olan bu gelişmelere yeterince değinmiyor." İnsanları çevre konusunda harekete geçirmenin sadece bir sanat faaliyeti değil aynı zamanda "ahlâkî bir zorunluluk" olduğunu söylüyor. İnternet sitesi üzerinden hiç tanımadığı insanlarla birlikte üretimde bulunduğu gibi dünyanın çeşitli yerlerine dağılmış bir ekibin parçası. 2000 yılında Fred Adam ve Veronica Perales ile birlikte Transnational Temps adını verdikleri bir sanat çevresi kurmuşlar. O günden bugüne, internet üzerinden haberleşerek, internet üzerinde sanat yapıyorlar. Temel olarak da insanları çevre ile ilgili konularda bilinçlendirmeye ve hareketlendirmeye çalışıyorlar. Bu sıralar Transnational Temps ile birlikte Terranode isimli bir çalışma yürütüyorlar. 6 ayrı ülkede bulunan Transnational Temps sanatçıları, buldukları yerde "Küresel Isınma" ile ilgili etkinlikler düzenliyorlar veya düzenlenen etkinliklere katılıyorlar. Buralardan sesli veya görüntü sanat eserleri ortaya çıkartıyorlar. Yaptıkları röportajları sitede yayınlıyorlar. Yaptıkları röportajların çeşitliliği ve içeriği oldukça il-

ginç. Sitede, İzmir Kordon'da, İspanya'nın bir dağ köyünde veya ABD'de bir üniversitede yapılmış röportajları dinleyebilirsiniz. Tüm katılımcılar aynı zamanda mikrofon ve hoparlör olan bir dünya küresine yapıyorlar konuşmalarını. Sunumu görsel açıdan oldukça yenilikçi olan sitede 'küresel ısınma' üzerine bir radyo yayını da bulabilirsiniz.

Deck yaşadığı mahalledeki çevre sorunlarından, kesilen ağaçlardan haberdar olsa da Türkiye'deki sanatı öğrenmekte biraz yavaş ilerliyor. Şimdiye kadar Galata Perform'da bir sergiye katılmış ve İstanbul Museum Web Banel'e katılmış. Önümüzdeki dönemde Türkiye'den sanatçılarla birlikte çalışmalar yapmayı planlıyor. Andy Deck sanatın yeni bir formunu üretiyor. 12 yaşından beri duvar takvimleri tasarlıyor, böylece kendisini endişelendiren konuları ve sanatındaki değişimi görebiliyor. Sanat öldü diyenlere inat sanatı yaşıyor. Sanatını dünyanın yaşanabilir bir yer olarak kalması için kullanılıyor. Kim bilir belki gelecekte Deck'in sitelerini gezerken gaz maskesi takmak zorunda kalacağız. Hızla kirlenen dünya için bir şeyler yapalım. Farenin tuşuna basmak kadar kolay olmasa da başarabiliriz. ■

Çalışmalardan örnekler

Yeni sanat için

Andy Deck'in çalışmalarını bulabileceğiniz siteler:

- artcontext.com
- altport.org / andyland.net / -terranode.org
- [Uninstallation](http://uninstallationArt.net)
- [Remote](http://artcontext.net/art/04/uninstallationArt)
- [Remote](http://artcontext.org/remote/enter.html)
- [Yıldız Savaşları](http://artcontext.org/art/01/startWars)
- [Barış için sanat](http://artcontext.org/art/03/art-ForPeace)